

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

23.07.2024

Atzinums Nr. 4-03/14/2024
Par lokālplānojuma SIA “Valpene wind” vēja parka ierīkošanai Talsu novada Dundagas un Īves pagastos¹ Vides pārskatu

Vides pārskata izstrādātāja:

Talsu novada pašvaldība, reģistrācijas Nr. 90009113532, juridiskā adrese: Kareivju iela 7, Talsi, Talsu novads, LV – 3201, e-pasts: pasts@talsi.lv (turpmāk – Izstrādātāja).

Vides pārskata sagatavotājs:

SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, reģistrācijas Nr. 40003374818, juridiskā adrese: Vīlandes iela 3-6, Rīga, LV-1010, e-pasts: elle@environment.lv (turpmāk – Sagatavotāja).

Plānošanas dokuments:

Lokālplānojums SIA “Valpene wind” vēja parka ierīkošanai Talsu novada Dundagas un Īves pagastos

2023. gada 15. novembrī SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniegusi plānošanas dokumenta “Lokālplānojums SIA “Valpene wind” vēja parka ierīkošanai Talsu novada Dundagas un Īves

¹ Lokālplānojums ietver šādas Talsu novada Dundagas un Īves pagasta zemes vienības ar kadastra apzīmējumiem: 88500280045, 88500220008, 88500210131, 88500210130, 88500210071, 88500220027, 88500220054, 88500220055, 88500220056, 88500220057, 88500220058, 88500220065, 88500220068, 88500220069, 88500220073, 88500220061, 88500210025, 88500270059, 88500280010, 88500280014, 88500270041, 88500270042, 88500270043, 88500270056, 88500270061, 88500270062, 88500210096, 88500280002, 88500280004, 88500280005, 88500280006, 88500280008, 88500280011, 88500280031, 88500280048, 88500280012, 88500280019, 88500280013, 88500280016, 88500280017, 88500280020, 88500280022, 88500280073, 88500280080, 88500280081, 88500280075, 88500280074, 88500280027, 88500280028, 88500280030, 88500280032, 88500280033, 88500280034, 88500280035, 88500280077, 88500280042, 88500280046, 88500280052, 88500280065, 88500280063, 88500280007, 88500280043, 88500280009, 88500280078, 88500320005, 88500320006, 88500320011, 88500320016, 88500320018, 88500320019, 88500320017, 88500320022, 88500320092, 88500320027, 88500320029, 88500320044, 88500320045, 88500320046, 88500320047, 88500320048, 88500320054, 88500320056, 88500320057, 88500320058, 88500320059, 88500320060, 88500320067, 88500320069, 88500320072, 88500320073, 88500320079, 88500320080, 88500320081, 88500320085, 88500320088, 88500320089, 88500320090, 88500320150, 88500320152, 88500280064, 88500280061, 88500280076, 88500320070, 88500320068, 88500270116, 88580020048, 88500320154, 88580020001, 88580020009, 88580020012, 88580020016 un 88580020025.

pagastos” (turpmāk – Lokālplānojums) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums) vides pārskata projektu² (turpmāk – Vides pārskats). Stratēģiskais novērtējums ir veikts pamatojoties uz Biroja 2022. gada 1. decembra lēmumu Nr. 4-02/72/2022 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”³.

Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23.⁵ panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par vides pārskatu, ņemot vērā vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

Biroja atzinums par Vides pārskata projektu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

I. Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Plānošanas dokumenta Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” IV nodaļas “Vides pārskatā iekļaujamā informācija” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi, risinājumi un iespējamās alternatīvas

- 1.1. Vides pārskatā ietverta informācija par Lokālplānojumu un to ietekmes novērtēšanas mērķiem, ar Lokālplānojumu īstenošanu saistītajiem risinājumiem, kā arī vides problēmām un ietekmes aspektiem, kas ar šādu risinājumu īstenošanu varētu būt saistīti.
- 1.2. Stratēģiskā novērtējuma procedūra Lokālplānojuma izstrādei piemērota ar Biroja 2022. gada 1. decembra lēmumu Nr. 4-02/72/2022 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”, secinot, ka Lokālplānojumu teritoriju turpmākā attīstība saistīta ar mērķi, lai veiktu Dundagas novada teritorijas plānojumā⁴ un Talsu novada teritorijas plānojumā⁵ (turpmāk – Teritorijas plānojumi) noteiktā funkcionālā zonējuma un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu (turpmāk – TIAN) grozījumus un radītu priekšnoteikumus vēja elektrostaciju (turpmāk – VES) būvniecībai, kas atbilst Novērtējuma likuma 1. pielikuma 26.¹ punkta 2. apakšpunkta darbībai. Lokālplānojumā paredzētās darbības atbilst šā likuma 4. panta trešās daļas 1. punktā noteiktajiem gadījumiem, kad plānošanas dokumenta īstenošanai var būt būtiska ietekme uz vidi. Attiecīgi plānošanas dokuments atbilst Novērtējuma likuma 23.² panta 1. punkta “a” un “d” apakšpunkta, kā arī 2. punkta “a” un “e” apakšpunkta nosacījumiem, kad Stratēģiskais novērtējums nepieciešams.

² Biroja reģistra Nr. 4-01/1883.

³ Pieejams: <https://www.vpvb.gov.lv/lv/lemumi>.

⁴ Pieņemts ar Dundagas novada domes 2014. gada 28. augusta saistošiem noteikumiem Nr. 10 “Dundagas novada Dundagas pagasta teritorijas plānojuma 2004.-2016. gadam grozījumu grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

⁵ Pieņemts ar Talsu novada domes 2022. gada 28. aprīļa saistošiem noteikumiem Nr. 14 “Par Talsu novada pašvaldības (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) teritorijas plānojuma grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem”.

- 1.3. Par plānoto VES būvniecību Birojs 2021. gada 9. jūlijā pieņēmis lēmumu Nr. 5-02/2021 “Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu” un 2022. gada 17. janvārī izdevis programmu Nr. 5 – 03/1/2022 “Vēja elektrostaciju parka “Valpene” izbūve”. Vides pārskatā ir izmantoti ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – IVN) izpētes materiāli.
- 1.4. Ņemot vērā, ka Lokālplānojuma izstrādes mērķis ir veikt Teritorijas plānojumu grozījumus, kas nodrošinātu priekšnoteikumus VES parka izbūvei un ekspluatācijai saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, Lokālplānojumu risinājumi tiek vērtēti kā vienota plānotā darbība.
- 1.5. Lokālplānojuma teritorija aptver Tukuma novada Dundagas un Īves pagastos esošas 112 zemes vienības vai to daļas, t.i., zemes vienības, kurās potenciāli plānots izvietot vēja elektrostacijas (turpmāk – VES), zemes vienības, kuras potenciāli var skart aizsargjoslas ap vēja turbīnām, un zemes vienības, kurās netiek plānots izvietot VES, bet tās ir iekļautas Lokālplānojuma teritorijā, lai nodrošinātu teritorijas viengabalainību⁶. Lokālplānojumu kopējā platība ir ~ 22,2 km². Lokālplānojums ietver šādas Talsu novada Dundagas un Īves pagasta zemes vienības ar kadastra apzīmējumiem: 88500280045, 88500220008, 88500210131, 88500210130, 88500210071, 88500220027, 88500220054, 88500220055, 88500220056, 88500220057, 88500220058, 88500220065, 88500220068, 88500220069, 88500220073, 88500220061, 88500210025, 88500270059, 88500280010, 88500280014, 88500270041, 88500270042, 88500270043, 88500270056, 88500270061, 88500270062, 88500210096, 88500280002, 88500280004, 88500280005, 88500280006, 88500280008, 88500280011, 88500280031, 88500280048, 88500280012, 88500280019, 88500280013, 88500280016, 88500280017, 88500280020, 88500280022, 88500280073, 88500280080, 88500280081, 88500280075, 88500280074, 88500280027, 88500280028, 88500280030, 88500280032, 88500280033, 88500280034, 88500280035, 88500280077, 88500280042, 88500280046, 88500280052, 88500280065, 88500280063, 88500280007, 88500280043, 88500280009, 88500280078, 88500320005, 88500320006, 88500320011, 88500320016, 88500320018, 88500320019, 88500320017, 88500320022, 88500320092, 88500320027, 88500320029, 88500320044, 88500320045, 88500320046, 88500320047, 88500320048, 88500320054, 88500320056, 88500320057, 88500320058, 88500320059, 88500320060, 88500320067, 88500320069, 88500320072, 88500320073, 88500320079, 88500320080, 88500320081, 88500320085, 88500320088, 88500320089, 88500320090, 88500320150, 88500320152, 88500280064, 88500280061, 88500280076, 88500320070, 88500320068, 88500270116, 88580020048, 88500320154, 88580020001, 88580020009, 88580020012, 88580020016 un 88580020025.
- 1.6. Saskaņā ar spēkā esošajiem Teritorijas plānojumiem⁷ Lokālplānojuma teritorijas lielākajai daļai noteiktās funkcionālās zonas ir “Meža teritorija” (M), kur saskaņā ar teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem (turpmāk – TIAN) nav iekļauts teritorijas izmantošanas veids, kas būtu saistīts ar energoapgādes uzņēmumu apbūvi, un “Lauksaimniecības teritorija” (L), kurā atbilstoši TIAN nosacījumiem viens no atļautajiem teritorijas papildizmantošanas veidiem ir energoapgādes uzņēmumu apbūve. Salīdzinoši nelielā teritorijā noteikti arī funkcionālie zonējumi Transporta infrastruktūras

⁶ Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumu Nr.628 “Noteikumi par pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 33. punktu, lokālplānojumu izstrādā teritoriāli vienotai teritorijai.

⁷ Dundagas novada Dundagas pagasta teritorijas plānojuma 2004.-2016. gadam grozījumu grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. Pieejams: https://geolattija.lv/geo/tapis?documents=open#document_161 un Talsu novada pašvaldības (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. Pieejams: https://geolattija.lv/geo/tapis?documents=open#document_24966.

teritorija (TR) un Ūdeņu teritorija (Ū). Lokālplānojuma risinājumi, atbilstoši plānotajai attīstības iecerei – vēja parka izbūvei, paredz:

- 1.6.1. Grozīt daļai no Lokālplānojuma teritorijas, kur plānots izvietot VES, Teritorijas plānojumos noteikto funkcionālo zonējumu “Meža teritorija” (M), nosakot jaunu indeksētu funkcionālo apakšzonu “Mežu teritorija” (M2), kur cita starpā atļauta VES izvietošana. Izmaiņas paredzētas ~ 742,7 ha platībā.
 - 1.6.2. Ar Lokālplānojumu tiek saglabāts funkcionālais zonējums “Mežu teritorija” (M) un “Lauksaimniecības teritorija” (L) Lokālplānojuma teritorijā zemes vienībām, kurās nav plānota vēja turbīnu izvietošana.
 - 1.6.3. Ar Lokālplānojumu tiek saglabāts funkcionālais zonējums “Transporta teritorija” (TR) Lokālplānojuma teritorijā zemes vienībām, kurās atrodas valsts vai pašvaldības autoceļi.
 - 1.6.4. Ar Lokālplānojumu tiek saglabāts funkcionālais zonējums “Ūdeņu teritorija” (Ū), precizējot funkcionālo zonu robežas atbilstoši aktuālajai topogrāfiskajai informācijai, (izņēmums ir Piendķis, kuram mainīts funkcionālais zonējums no “Ūdeņu teritorija” uz “Lauksaimniecības teritorija”).
- 1.7. Saskaņā ar Lokālplānojuma TIAN 6. punkta nosacījumiem, piekļuvi pie VES paredzēts organizēt, izmantojot esošos pievienojumus valsts autoceļiem un veidojot jaunus pievienojumus pie valsts autoceļiem, saskaņā ar Paskaidrojuma raksta 8. pielikumu “Plānotā transporta un elektroapgādes shēma” un 9. pielikumu “Potenciālās pievienojuma vietas valsts un pašvaldības autoceļiem”, risinājumus precizējot būvprojektā. Jaunus pievienojumus atļauts veidot pie šādiem autoceļiem saskaņā ar IVN ziņojumu “Vēja parka “Valpene” būvniecība Talsu novada Dundagas un Īves pagastos”: 1. Valsts vietējam autoceļam V1363 “Ārlava–Tiņģere–Plintiņi”; 2. Valsts vietējam autoceļam V1368 “Dundaga - Tiņģere – Tiltiņi”; 3. Pašvaldības autoceļam “Mazās darbnīcas – Būdeni” (inženierbūve ar kadastra apzīmējumu 88500210161001) un 4. Pašvaldības autoceļam “Ceļš Kubele – Stirniņi” ar (inženierbūve kadastra apzīmējumu 88500270116001). Vienlaikus TIAN 10. punktā noteikts aizliegums VES lielgabarīta un smagsvara komplektējošo daļu transportēšanai pa pašvaldības autoceļa ar kadastra apzīmējumu 88500270116001 posmu no autoceļa P125 līdz Kubalu skolai – muzejam (zemes vienība ar kadastra 88500270053 ieskaitot).
 - 1.8. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7. punktu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu. Izvērtējot Vides pārskatu, Birojs konstatē, ka Stratēģiskā novērtējuma gaitā veikts vēja parka attīstībai piemērotāko teritoriju izvērtējums no vides aizsardzības viedokļa (vietas alternatīvu izvērtējums):
 - 1.8.1. A alternatīvas gadījumā vēja parka būvniecība paredzēta 36 zemes vienībās ar kopējo platību 1345,5 ha.
 - 1.8.2. B alternatīvas gadījumā vēja parka būvniecība paredzēta 31 zemes vienībā ar kopējo platību 1000,1 ha.
 - 1.9. Plānošanas dokumenta izstrādes sākuma stadijā tika izvērtētas Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 240) prasības un noteikts gan VES skaits, gan to iespējamais izvietojums. Kā atzīmēts Vides pārskatā: “abu alternatīvu gadījumā, kopējā platība ir pietiekama, lai tajā varētu attīstīt vēja parku ar jaudu 222 – 244 MW vai lai tajā izbūvētu līdz 37 VES”. Abas alternatīvas izvērtētas, ņemot

vērā gan vides aizsardzības aspektus, gan citus apsvērumus, t.sk. ekonomiskus, politiskus aspektus un jautājumus, kas saistīti ar īpašumtiesībām, kā rezultātā izvēlēta B alternatīva, kura tālāk virzīta kā pamata alternatīva plānošanas procesā. Izvērtējuma rezultāti atspoguļoti Vides pārskata 6. nodaļā un šā atzinuma 2. un 3. nodaļā. Lokālpilnojumā funkcionālais zonējums un TIAN izstrādāti pamata alternatīvai.

2. Esošā vides stāvokļa apraksts, īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt, un iespējamās izmaiņas.

2.1. Vides pārskatā esošā vides stāvokļa novērtējumam kā galvenie vides aspekti, kas tiek vērtēti, ir sabiedrība un cilvēku veselība, dabas daudzveidība, kultūras, arhitektūras un arheoloģiskais mantojums, ainavu daudzveidība, augsne un ūdens, klimats un materiālās vērtības:

2.1.1. Lokālpilnojumā teritorijas kopējā platība ir ~ 22 km², kur plānoto vēja parka teritoriju veido mežu zemes ar atsevišķām lauksaimniecībā izmantojamo zemju un pļavu blokiem. Lokālpilnojumā teritorijā neatrodas dzīvojamās vai publiskās ēkas. Ārpus Lokālpilnojumā teritorijas apkārtnē raksturīga viensētu apbūve. Tuvākās blīvi apdzīvotās vietas Dundaga un Tiņģere atrodas 1,5 km un 2,4 km attālumā no Lokālpilnojumā teritorijas. Lokālpilnojumā teritorijā neatrodas nozīmīgi infrastruktūras objekti.

2.1.2. Lielākie virszemes ūdensobjekti, kas atrodas Lokālpilnojumā teritorijā, ir valsts nozīmes ūdensnoteka Štēburgupe (Pieņupe), Odumu diķis un diķis uz ziemeļrietumiem no Pieņu pļavām. Ap minētajiem objektiem noteiktas virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas, kas potenciāli var ierobežot paredzētās darbības īstenošanu. Lokālpilnojumā teritorijā neatrodas teritorijas, kas pakļautas plūdu riskam.

2.1.3. Paredzētās darbības izpētes teritorijā nav reģistrēti ūdensapgādes urbumi, tuvākais viens urbums atrodas ~ 900 m attālumā no izpētes teritorijas.⁸ Atbilstoši IVN, nav paredzams, ka VES būvniecība atstās negatīvu ietekmi uz ūdens ņemšanas vietu (urbumu), gruntsūdens aku ūdens kvalitāti un ūdens līmeņiem.

2.1.4. Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (turpmāk – LVĢMC) Zemes dziļu informācijas sistēmā pieejamo informāciju, plānotā vēja parka izpētes teritorijā atrodas smilts – grants atradne Grīvas (B1481), kurā ieguve nav uzsākta.

2.1.5. Atbilstoši LVĢMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistram⁹, plānotā vēja parka izpētes teritorijā neatrodas piesārņotas vai potenciāli piesārņotas vietas.

2.1.6. Tuvākais paaugstinātas bīstamības objekts¹⁰ ir izvietots Dundagā, vairāk kā 3 km attālumā no Lokālpilnojumā teritorijas. Ņemot vērā objekta atrašanās vietu, nav paredzama mijiedarbība ar paredzēto darbību.

2.1.7. Vides pārskatā secināts, ka šobrīd vides trokšņa līmenis raksturojams kā zems, jo Lokālpilnojumā teritorijā un tās tuvākajā apkārtnē neatrodas nozīmīgi trokšņa avoti. Lokālpilnojumā teritorijā un tuvākajā apkārtnē nav identificēti objekti, kas šobrīd radītu mirgošanu vai zemas frekvences troksni.

⁸ LVĢMC Vienotā Vides informācijas sistēma. Pieejams: <https://videscentrs.lv/gmc.lv/lapas/vienota-vides-informācijas-sistema>

⁹ LVĢMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs. Pieejams: http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=home_view.

¹⁰ Saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 21. janvāra noteikumiem Nr. 46 “Paaugstinātas bīstamības objektu saraksts”.

- 2.1.8. Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” publicēto informāciju, Lokālpilnojumā teritorijā neatrodas valsts vai vietējas nozīmes īpaši aizsargājamas dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT) vai mikroliegumi, bet ir konstatētas īpaši aizsargājamo sugu atradnes un ES nozīmes biotopi. Tuvākās ĪADT aizsargājama aleja “Dundagas dižliepu aleja” un dabas liegums “Kaļķupes ieleja” atrodas vairāk kā 3,5 km attālumā. Lokālpilnojumā teritorijas ziemeļu daļā atrodas potenciāla Natura 2000 teritorija. Tuvākais mikroliegums, kas veidots putnu aizsardzībai, atrodas ~ 200 m attālumā no Lokālpilnojumā teritorijas.
- 2.1.9. Lokālpilnojumā teritorijā neatrodas valsts aizsargājami kultūras pieminekļi vai to aizsardzības zonas, bet ir vietas ar kultūrvēsturisku nozīmi. Tuvākais valsts nozīmes kultūras piemineklis – Kubalu skola atrodas 600 m attālumā no Lokālpilnojumā teritorijas. Citi valsts nozīmes kultūras pieminekļi vai tūrisma objekti izvietoti vairāk kā 2,5 km attālumā no Lokālpilnojumā teritorijas.
- 2.2. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina, ka Vides pārskatā ir iekļauta vispārīga informācija par esošo vides stāvokli galvenajos ietekmes aspektos, ar ko saistīti Lokālpilnojumā attīstības scenāriji kontekstā ar VES attīstību. Savlaicīgi identificējot riskus, iespējams novērtēt, kā ar plānošanas dokumentu vides stāvokli var uzlabot, pasliktināt vai saglabāt esošajā stāvoklī, savlaicīgi novēršot negatīvo ietekmi. Ņemot vērā to, ka paralēli Lokālpilnojumā paredzētajai darbībai tiek veikta IVN procedūra, kuras rezultātā veikti pētījumi, bet Vides pārskatā informācija sniegta tikai kontekstā ar plānoto VES būvniecību, nevērtējot pārējās ar Lokālpilnojumā TIAN saistītās darbības, Biroja vērtējumā Vides pārskata analīze nesniedz pietiekoši pamatotu vērtējumu gan par Lokālpilnojumā īstenošanas iespējamām ietekmēm, gan arī saistībā ar esošo vides stāvokli. Vienlaikus Birojs secina:
- 2.2.1. Lokālpilnojumā teritorijā lielāko daļu (71% no kopējās teritorijas) aizņem mežu zemes, savukārt lauksaimniecības zemes aizņem 28 % un transporta un ūdeņu teritorijas – 1%. Atbilstoši Vides pārskata 6.4. tabulā sniegtajai informācijai par teritorijām, kur būtu nepieciešama zemes lietošanas veida maiņa, kopējā platība Lokālpilnojumā teritorijā, kurā paredzama meža zemes transformācija atbilstoši funkcionālajam zonējumam ir 1608,0 ha, savukārt lauksaimniecībā izmantojamo zemes transformācija atbilstoši funkcionālajam zonējumam ir 643,0 ha. Salīdzinot abas alternatīvas, secināts, B alternatīvas risinājumā, platības, kurās veicama zemju transformācija, un ietekme ir mazāka kā A alternatīvas gadījumā. Tomēr Birojs nevar piekrist Vides pārskatā veiktajam vērtējumam, ka ar Lokālpilnojumā īstenošanu, veicot lauksaimniecības zemju transformāciju, šāda ietekme nav paredzama vispār, bet, veicot meža zemju transformāciju, atbilstoši krāsu skalai, secināms: “Īstenošanas gadījumā, daļā teritorijas paredzama nelabvēlīga ietekme uz vidi, kura, var tik mazināta, īstenojot ietekmes uz vidi mazinošus pasākumus. Salīdzinājumā ar otru alternatīvu paredzamā ietekme izpaudīsies nenozīmīgāk”. Šāds salīdzinājums nesniedz vajadzīgo informāciju, ne par jau esošo vides situāciju, ne arī kāda nelabvēlīga ietekme ir sagaidāma.
- 2.2.2. Vides pārskata esošās situācijas raksturojumā iztrūkst informācijas par Lokālpilnojumā teritorijas hidroģeoloģisko stāvokli, tostarp informācija par esošiem drenāžas un meliorācijas objektiem, kas dotajā gadījumā ir ļoti būtiski, ņemot vērā ne tikai plānoto meža un lauksaimniecības zemju transformāciju, bet arī to, ka plānotā vēja parka izpētes teritorijā atrodas smilts – grants atradne Grīvas (B1481). Vienlaikus Birojs konstatē, ka atbilstoši Lokālpilnojumā TIAN 58. punktam Mežu teritorijā (M), TIAN 69. punktam Mežu teritorijā (M2), TIAN 94. punktam Lauksaimniecības teritorijā (L) un TIAN 149. punktam Ūdeņu

teritorijā (Ū) kā papildizmantošana cita starpā ir noteikta Derīgo izrakteņu ieguve (13004). Līdz ar to Biroja vērtējumā Vides pārskats jāpapildina ar teritorijas hidroģeoloģisko izvērtējumu.

- 2.2.3. Tāpat Birojs konstatē, ka atbilstoši Lokālplānojuma Paskaidrojuma raksta 7. pielikumam “Teritorijas attīstības priekšlikums un dabas vērtības” norādītās plānotās VES WP02, WP29, WP30, WP33 un WP35 izvietojuma vietas daļēji skar aizsargājamo biotopu teritorijas. Ņemot vērā Dabas aizsardzības pārvaldes nosacījumus Lokālplānojuma izstrādei, Lokālplānojuma un IVN izstrādes laikā ir veiktas biotopu izpētes un sagatavots atzinums¹¹ “Sertificētu sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinums par plānotās darbības – vēja elektrostaciju parka “Valpene” izbūve Dundagas novadā, ietekmi uz aizsargājamiem tekošu saldūdeņu, zālāju, purvu, mežu un virsāju biotopiem” (turpmāk – Atzinums par biotopiem). Lai arī Atzinumā par biotopiem secināts, ka VES parka īstenošana kopumā neradīs būtisku aizsargājamo zālāju, mežu un purvu biotopu iznīcināšanas vai kvalitātes pasliktināšanas draudus būvniecības vai ekspluatācijas laikā, vienlaicīgi cita starpā norādīts: 1) Plānotās VES WP29 un WP 33, kā arī ar šīm VES saistītās infrastruktūras izbūves vietas, plānotas potenciālās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (potenciālā Natura 2000 teritorija) platībā. Ņemot vērā aizsargājamiem zālāju biotopiem piegulošo platību potenciālo nozīmi aizsargājamo zālāju biotopu platību atjaunošanai, nav ieteicama VES izvietošana platībās, kas tieši piekļaujas aizsargājamo zālāju biotopu platībām, kā arī platībās, kas vēsturiski bijušas zālāju platības; 2) Atsevišķu paredzētās darbības objektu plānotā izvietojuma vietās – VES WP14 un WP30, vai to tiešā tuvumā – plānotie izbūves laukumi vai pievedceļi uz VES WP01, WP02, WP07, WP14, WP18 un WP40, atrodas ES nozīmes aizsargājamo zālāju vai mežu biotopu platības; 3) Nav atbalstāma VES WP14 izbūve, kas skartu aizsargājama meža biotopa Melnalkšņu staigājāji 9080* platību. Rekomendēta VES izbūves laukuma pārvietošana uz dienvidiem, plānojot izbūves laukuma novietojumu reljefa paaugstinājumā. Biroja vērtējumā Atzinumā par biotopiem sniegtās rekomendācijas jāņem vērā, tostarp papildinot Lokālplānojuma TIAN nosacījumus, ietverot atbilstošas prasības biotopu aizsardzībai. Tāpat šādam vērtējumam par konstatētajiem biotopiem jābūt ietvertam Vides pārskatā.
- 2.2.4. Saskaņā ar Lokālplānojuma Paskaidrojuma raksta 7. pielikumu “Teritorijas attīstības priekšlikums un dabas vērtības” daļa no plānoto VES izvietojuma skar 300 m Štēburgupes (Pieņupe) aizsargjoslu. Savukārt atbilstoši Paskaidrojuma rakstā sniegtajai informācijai 2023. gadā Dr. biol. Māris Strazds un sugu grupas “Putni” eksperts Pēteris Daknis sagatavojuši atzinumu “Atzinums par plānotā vēja parka “Valpene” ietekmi uz putnu faunu”¹² (turpmāk – Atzinums par putniem). Atzinumā par putniem secināts: “Nozīmīgākās teritorijā konstatētās ligzdojošās sugas, kas var ietekmēt plānoto vēja elektrostaciju izvietojumu, ir melnais stārķis, dzeltenais tārtiņš, dzērve, ziemeļu gulbis, melnā un sarkanā klija. Sugas globālās nozīmības dēļ ir jāreķinās arī ar mazo ērgli un augstā bojāejas riska dēļ – arī ar jūras ērgli. Melnā stārķa ligzdas teritorijā pašlaik nav zināmas, bet tajā ir upes, kas ir svarīgas šīs sugas barošanās vietas. Ap Kaļķupi ir jāievēro 500 m plata zona,

¹¹ Margita Deičmane (sertificēta eksperte, sertifikāta Nr. 024), Gatis Eriņš (sertificēts eksperts, sertifikāta Nr. 079), Toms Daniels Čakars (sertificēts eksperts/eksperts asistents, sertifikāta Nr. 182) - sertificētu sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinums par plānotās darbības – vēja elektrostaciju parka “Valpene” izbūve Dundagas novadā, ietekmi uz aizsargājamiem tekošu saldūdeņu, zālāju, purvu, mežu un virsāju biotopiem.

¹² Māris Strazds, Pēteris Daknis (eksperts, sugu grupa “putni”, eksperta sertifikāts Nr. 221) – atzinums par plānotā vēja parka “Valpene” ietekmi uz putnu faunu.

kur vēja elektrostaciju būve nav vēlama, vai tās putnu ligzdošanas sezonā jātur izslēgtas, ap Štēburupi, ieskaitot augšteci – 300 m, un gar Pieņupi – 100 m. Atbilstoši sākotnējam plānojumam šajās zonās ir paredzēts celt vēja elektrostacijas WP23, WP26, WP34, WP35 un WP37. Ņemot vērā arī risku citām sugām, noteikti vajadzētu apsvērt iespēju WP26, WP35 un WP37 vēja elektrostacijas būves atteikties vispār”. Atzinumā par putniem papildus atzīmēts: “Ja vēja parka ierīkošanai faktiski izmantoto tehnoloģiju dēļ teritorijā izvietoto vēja elektrostaciju skaitu ir iespējams samazināt, papildus iepriekš minētajām vēja elektrostacijām, būtu vērts izvērtēt vēl citu vēja elektrostaciju nebūvēšanu teritorijas Z daļā ap klajajām teritorijām, kas daudzām būtiskajām sugām ir barošanās vai atpūtas vietas. No tām pirmkārt vajadzētu atteikties no WP31.” Vides pārskata esošajā situācijā aprakstā šāda informācija nav sniegta, kā arī nav sniegts vērtējums par VES iespējamo ietekmi uz ornitofaunu.

2.2.5. Lokālplānojuma teritorijā 2021. gadā veikta sikspārņu izpēte un sagatavota eksperta atzinums “Par plānotā vēja parka Dundagas apkārtnē potenciālo ietekmi uz sikspārņiem”¹³ (turpmāk – Atzinums par sikspārņiem). Atbilstoši Atzinumam par sikspārņiem norādītajam, plānotā VES teritorijā konstatēta vismaz sešu sikspārņu sugu klātbūtne: ziemeļu sikspārnis *Eptesicus nilssonii*, rūsganais vakarsikspārnis *Nyctalus noctula*, Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii*, divkrāsainais sikspārnis *Vespertilio murinus*, pigmejsikspārnis *Pipistrellus pygmaeus* un brūnais garausainis *Plecotus auritus*. Eksperts norādījis nosacījumus, ar kādiem ir pieļaujama vēja parka izveide Lokālplānojuma teritorijā. Kā norādīts Paskaidrojuma rakstā, tad eksperta atzinumā norādītā nepieciešamība pārvietot vēja turbīnu WP32 200 m attālumā no Piendīķa nav ņemta vērā, jo Piendīķis dabā neeksistē – tā platība ir uzarta un saimnieciski izmantota kā lauksaimniecības platība. Savukārt eksperta atzinumā minētā nepieciešamība pārvietot vēja turbīnu WP35 200 m attālumā no Odumu dīķa ir ņemta vērā un vēja turbīna WP35 ir novietota 540 m attālumā no Oduma dīķa. Tāpat atzinumā norādīts, ka dabas aizsardzības pasākumi jāisteno atbilstoši Biroja atzinumā par IVN ziņojumā “Vēja parka “Valpene” būvniecība Talsu novada Dundagas un Īves pagastos” ietvertajām prasībām attiecībā uz paredzētās darbības īstenošanas vietu, apjomu un tehnoloģiju veidu, kā arī ietekmes novēršanu, samazināšanu, kompensēšanu un monitoringu.

3. Plānošanas dokumenta un tā alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums un risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai.

- 3.1. Lokālplānojumā potenciālajās VES izbūves vietās tiek mainīts funkcionālais zonējums no Mežu teritorijas (M) uz funkcionālo zonējumu Mežu teritorija (M2), kur cita starpā atļauta VES izvietošana. Lokālplānojuma teritorijā nemainīgi tiek saglabāts funkcionālais zonējums Lauksaimniecības teritorija (L), Transporta infrastruktūras teritorija (TR) un Ūdeņu teritorija (Ū), kā arī daļa no Mežu teritorijas (M) (kur netiek plānotas VES). Ar Lokālplānojuma risinājumiem precizētas funkcionālo zonu robežas atbilstoši aktuālajai topogrāfiskajai informācijai. Lokālplānojumu risinājumi ir pielāgoti paredzētajai darbībai – VES izvietošanai.
- 3.2. Stratēģiskā novērtējuma gaitā ir vērtētas divas alternatīvas: A un B alternatīva. A alternatīva raksturo sākotnējo vēja parka attīstībai paredzēto teritoriju. Vienlaikus plānošanas procesā, ņemot vērā gan vides aizsardzības aspektus, gan citus apsvērumus, t.sk. ekonomiskus un politiskus aspektus, sākotnējā attīstībai paredzētā teritorija ir optimizēta (no 1345,5 ha uz 1000,1 ha), tā iegūstot B alternatīvu. Sagatavotājas

¹³ Sikspārņu eksperts Gunārs Pētersons (sertifikāta Nr. 073).

vērtējumā, izvērtējot alternatīvu atbilstību kritērijiem visos aspektos (sabiedrība un cilvēku veselība, dabas daudzveidība, kultūras, arhitektūras un arheoloģiskais mantojums, ainavu daudzveidība, augsne un ūdens, klimats un materiālās vērtības) priekšroka dodama B alternatīvai, jo tās īstenošanas gadījumā tiks ietekmēta mazāka jutīgu teritoriju platība.

- 3.3. Vides pārskatā, vērtējot plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās ietekmes, tika analizēts to būtiskums, veids un ilgums, kā rezultātā secināts, ka vērā ņemama ietekme, salīdzinot ar pamatstāvokli, sagaidāma šādos funkcionālajos zonējumos:
 - 3.3.1. Funkcionālajā zonējumā Mežu teritorija (M) iespējama ietekme tādos aspektos kā vides riski, troksnis, zemas frekvences troksnis, mirgošana un dabas daudzveidība.
 - 3.3.2. Funkcionālajā zonējumā Mežu teritorija (M2) iespējama ietekme tādos aspektos kā dabas daudzveidība, ūdens un augsne.
 - 3.3.3. Funkcionālajā zonējumā Lauksaimniecības teritorija (L) iespējama ietekme tādos aspektos kā dabas daudzveidība, ūdens un augsne.
- 3.4. Vides pārskatā vērtēts plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās ietekmes tādos aspektos kā sabiedrība un cilvēku veselība, dabas daudzveidība, kultūras, arhitektūras un arheoloģiskais mantojums, ainavu daudzveidība, augsne un ūdens, klimats un materiālās vērtības:
 - 3.4.1. Sabiedrība un cilvēku veselība. Izvērtējot TIAN nosacījumus, kā potenciāli negatīva attīstība Lokālpilnošanas teritorijā vērtēta iespējamā apbūves intensitātes palielināšanās mežu un lauksaimniecības teritorijās, kas var radīt konfliktsituācijas ar paredzēto darbību. Stratēģiskā novērtējuma ietvaros sniegts rekomendējoša rakstura risinājums – funkcionālajā zonā “Mežu teritorija” (M) ietvert nosacījumu, kas nepieļauj jaunas dzīvojamās apbūves izbūvi tuvāk par 800 m no VES torņa. Risinājums nav iestrādāts TIAN, bet ir saistoši ārējie normatīvie akti, kas aizliedz jaunas dzīvojamās vai publiskas apbūves izveidi tuvāk par 800 m no vēja elektrostacijām, kuru jauda ir lielāka par 2 MW. Vienlaikus kā īpaši nozīmīgs risinājums mirgošanas efekta un zemas frekvences trokšņa pārvaldībā minēts pieļaujamā ietekmes līmeņa noteikšana pašvaldības saistošajos noteikumos, ņemot vērā nacionālā regulējuma neesamību šajās jomās.
 - 3.4.2. Dabas daudzveidība. Vēja parka izbūves gadījumā potenciāli nozīmīgākās ietekmes sagaidāmas uz augu sugām un biotopiem, ornitofaunu un sīkspārņiem. Vienlaikus TIAN ietver nosacījumus, kas nav tieši attiecināmi uz paredzētās darbības īstenošanu, bet var radīt potenciālu ietekmi uz dabas vērtībām. Prasības VES izbūvei konkrētās zemes vienībās izvirzāmas IVN ietvarā, šāds risinājums nostiprināts TIAN redakcijā un Sagatavotājas vērtējumā ir pietiekams potenciāli negatīvo ietekmju samazināšanai vai novēršanai, ko var radīt VES parka izbūve.
 - 3.4.3. Ainavu aizsardzība. Kā norādīts Vides pārskatā, tad ar Lokālpilnošanu netiek noteiktas konkrētas VES izbūves vietas un prasības VES izbūvei konkrētās zemes vienībās izvirzāmas IVN ietvarā, kas ir nostiprināts vērtētajā TIAN redakcijā un ir pietiekams potenciāli negatīvo ietekmju samazināšanai vai novēršanai, ko var radīt vēja parka izbūve.
 - 3.4.4. Kultūras, arhitektūras un arheoloģiskais mantojums. TIAN nosacījumu pietiekamība un virzība uz jomas mērķu sasniegšanu, vērtēta, pamatojoties uz IVN ziņojumā ietvertu ietekmes uz arheoloģisko un kultūras mantojumu vērtējumu, no kā Vides pārskatā secināts, ka plānoto VES un pievedceļu būvniecība, kā arī plānoto VES ekspluatācija neapdraud valsts vai vietējas nozīmes kultūras pieminekļus, jo neskar ne to teritorijas, ne tiem noteiktās aizsardzības zonas, izņemot Kubeles (Kubalu) skolu, kas ir valsts nozīmes kultūras piemineklis.

Attiecīgi specifiski nosacījumi šī kultūras pieminekļa aizsardzībai nostiprināti plānošanas dokumentā (prasības kultūras pieminekļa aizsardzībai ietvertas TIAN 10. un 19. punktā). Tāpat ņemts vērā, ka, lai arī līdz šim zināmo un valsts aizsargāto kultūras pieminekļu koncentrācija nav augsta, ir visai daudz arhīvu ziņu par teritorijā esošām potenciālām vietām ar kultūrvēsturisku nozīmi, līdz ar to nostiprināta saistošajos noteikumos (TIAN 18. punktā ietverta prasība par arheoloģisko uzraudzību VES būvniecības laikā). Kopumā secināts, ka TIAN ietver nosacījumus apjomā, kas pietiekams potenciāli negatīvo ietekmju samazināšanai vai novēršanai, ko var radīt VES parka izbūve.

- 3.4.5. Augsne un ūdens. Īstenojot Lokālplānojumu, paredzama augsnes nepieejamības palielināšanās, kas saistīta ar lauksaimniecībā izmantojamās un meža zemes lietošanas kategorijas maiņu, to apbūvējot. Vides pārskatā secināts, ka plānošanas dokumenta izstrādē atbilstoši Lokālplānojuma mērogam un detalizācijas pakāpei nav konstatēti attīstību izslēdzoši apstākļi, kuri būtu nostiprināmi saistošo noteikumu veidā. Prasības VES izbūvei konkrētās zemes vienībās izvirzāmas IVN ietvarā.
 - 3.4.6. Klimats. Sagatavotājas vērtējumā siltumnīcefekta gāzes (SEG) emisiju aizstāšana VES dzīves ciklā būs būtiski lielāka par emisijām, kas saistītas ar turbīnu dzīves cikla emisijām, un attīstības priekšlikums sekmēs klimata mērķu izpildi, tādējādi attīstības priekšlikuma īstenošanai nav konstatēti izslēdzoši faktori, kuri būtu nostiprināmi saistošo noteikumu veidā.
 - 3.4.7. Materiālās vērtības. Vides pārskatā secināts, ka plānošanas dokumenta izstrādē atbilstoši Lokālplānojuma mērogam un detalizācijas pakāpei, ir nodrošināta materiālo vērtību aizsardzība.
- 3.5. Lai mazinātu vēja parka darbības negatīvo ietekmi uz vidi, Vides pārskata 7. nodaļā ir noteikti darbību ierobežojoši pasākumi, kuri attiecas arī uz Lokālplānojumu TIAN iekļautās prasības saturu, t.sk.:
- 3.5.1. TIAN 3.1. sadaļas Prasības transporta infrastruktūrai (TIAN 6. – 10. punkts).
 - 3.5.2. TIAN 3.2 sadaļas Prasības inženiertehniskās apgādes tīkliem un objektiem (TIAN 11. – 14. punkts).
 - 3.5.3. TIAN 3.3. sadaļas Prasības apbūvei (TIAN 15.- 23. punkts).
 - 3.5.4. TIAN 3.5. sadaļas Prasības vides risku mazināšanai (TIAN 24.- 37. punkts).
 - 3.5.5. TIAN 3.6. sadaļas Prasības dabas aizsardzībai (TIAN 38. un 39. punkts).
- 3.6. Ņemot vērā iepriekš minēto, Birojs secina, ka Vides pārskatā ir sniegts plānošanas dokumentu īstenošanas būtiskāko ietekmju novērtējums, vērtējot plānotos risinājumus Lokālplānojuma teritorijas turpmākajai attīstībai. Vides pārskatā netiek prognozēts, ka varētu tikt īstenoti tādi turpmākās Lokālplānojuma attīstības scenāriji, kuru rezultātā tiktu radīta būtiska negatīva ietekme. Tomēr Birojs vērs uzmanību faktoriem, kas ņemami vērā:
- 3.6.1. Lokālplānojuma risinājumi, atbilstoši plānotajai attīstības iecerei – vēja parka izbūvei, paredz grozīt funkcionālo zonējumu “*Meža zeme (M)*”, nosakot jaunu indeksētu funkcionālo apakšzonu *Mežu teritorija (M2)*, kur cita starpā atļauta VES izvietošana. Savukārt Birojs konstatē, ka atbilstoši Lokālplānojuma TIAN 58. punktam *Mežu teritorijā (M)*, TIAN 69. punktam *Mežu teritorijā (M2)*, Lauksaimniecības teritorijā (L) 94. punktam, Ūdeņu teritorijā (Ū) TIAN 149. punktam kā papildizmantošana cita starpā ir noteikta *Derīgo izrakteņu ieguve (13004)*. Līdz ar to Biroja ieskatā, lai turpmākajā *Mežu teritorijas* izmantošanā nerastos konfliktsituācijas ar zemesgabalu īpašniekiem (viņu iecerēm teritorijas

izmantošanā/apsaimniekošanā) un nepalielinātos ietekme uz vidi, pieļaujot derīgo izrakteņu ieguves vietu izveidošanu tiešā VES būvju tuvumā, nepieciešams pārskatīt Lokālplānojumu TIAN noteiktās prasības, ietverot ar derīgo izrakteņu ieguvu saistīto darbību ierobežojumus plānoto VES būvju tuvumā. Vienlaikus Birojs secina, ka jaunā indeksētā funkcionālā apakšzona Mežu teritorija (M2) vairs pēc būtības neatbilst meža teritoriju izveides nosacījumiem, kas paredzēti, lai nodrošinātu apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai un ar mežu saistīto galveno – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanai, kur kā galvenais izmantošanas veids tiek paredzēta mežsaimnieciskā izmantošana, savukārt energoapgādes uzņēmumu apbūve un derīgo izrakteņu ieguve ir atļauta tikai kā papildizmantošanas veids¹⁴. Jāņem vērā, ka ar Lokālplānojumu paredzētās darbības būtiski izmainīs ainavu, jo, izbūvējot VES, plānoto infrastruktūru un pievedceļus, būs nepieciešams izcirst mežu / kokus, noņemt apaugumu plašās teritorijās, tādējādi faktiski radot atklātu un labi pārskatāmu ainavu, iespējams, tikai ar fragmentāriem meža nogabaliem.

- 3.6.2. Pašvaldībai turpmākajā teritoriju attīstības plānošanā būtu rūpīgi jāizsver, kādu no attīstības virzieniem pašvaldībā noteikt kā prioritāti, tostarp attiecībā uz alternatīvās enerģijas vai mežsaimniecības darbības attīstību. Atbilstoši Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022. – 2040. gadam Prioritātei IP4 Integrēta un daudzveidīga uzņēmējdarbība, pakalpojumu, industriālo un lauku telpu attīstība lauksaimniecība un mežsaimniecība un ar tām saistītās nozares novadā ir prioritāri tehnoloģiski attīstītas, tādējādi Birojs secina, ka arī mežsaimniecības nozare novadā rada būtisku piensumu novada ekonomiskajai izaugsmei. Līdz ar to ir būtiski pārdomāti izvēlēties VES izbūvei paredzētās teritorijas, tostarp Teritorijas plānojumā noteiktās *Mežu teritorijas*, izvērtēt to turpmākās attīstības iespējas, ņemot vērā pašvaldības konceptuālo ilgtermiņa redzējumu novada teritorijas attīstībai un VES iederību tajā, iedzīvotāju (zemes īpašnieku) intereses, kā arī saistošo normatīvo aktu prasības.
- 3.6.3. Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam teritorijas uz ziemeļiem, ziemeļrietumiem no Lokālplānojuma teritorijas ir definētas kā kultūras mantojuma attīstības koridori. Saskaņā ar Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2022. – 2040. gadam, daļa no Lokālplānojuma teritorijas definēta kā tūrisma attīstības, kultūrvēsturiski nozīmīgas un ainavu aizsardzības teritorija, savukārt Kubalu skola definēta kā mazākas nozīmes tūrisma “enkurvieta”. Birojs konstatē, ka vēja parka “Valpene” teritorijas tuvumā atrodas valsts nozīmes vēstures piemineklis Kubeles (Kubalu) skola (valsts aizsardzības Nr. 95). Minētā teritorija atrodas ~1 km attālumā no divām Lokālplānojuma teritorijā plānotām vēja turbīnām (WP25 un WP30). Atbilstoši arheologa Ritvara Rituma atzinumam par “Vēja elektrostaciju parka “Valpene” Dundagas novadā” izbūves ietekmi uz kultūrvēsturiskajām vērtībām, secināts, ka valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem, kas atrodas plānotā vēja parka apkārtnē, vēja parka izbūves un ekspluatācijas laikā apdraudējuma nav, izņēmums ir Kubeles (Kubalu) skola, kas ir valsts nozīmes kultūras piemineklis. Līdz ar to nav pieļaujama komunikāciju izbūve un lielgabarīta konstrukciju transportēšana pa Kubeles skolas vēsturisko ceļu, jo tas apdraud skolas apkārtnes vēsturisko kultūrainavu. Turbīnu WP25 un WP30 izbūvei un apkalpošanai jāizmanto ceļš, kas pie tām ved no Kalnmuižas puses. Plānotā vēja parka apkārtnē esošo kultūras pieminekļu ainavas un skatu punktu korekcijai nepieciešamības

¹⁴ Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” 51. – 53. punkti.

gadījumā iespējams veidot koku stādījumus, izvietot dekoratīvus vides objektus u.c., lai aizsegtu skatu uz rotoru stāviem. Tas varētu būt aktuāli attiecībā uz vēja parka ziemeļu daļas ģeneratoriem, lai koriģētu ainavu Dundagas virzienā, kā arī virzienā uz Kubeles skolas kultūrvēsturisko vietu. Saskaņā ar publiskajai apspriešanai nodoto IVN ziņojumu¹⁵ augstas vizuālās ietekmes un objektu skatāmības zona, atkarībā no reljefa un apauguma, sniedzas līdz pat 8,1 km attālumā no VES, vidējā ietekmes zona - līdz pat 14 km, bet modelētā zemas vizuālas saskatāmības zona sniedzas līdz 15,2 km no plānotās VES. Līdz ar to Birojs secina, ka izbūvējot VES, ņemot vērā arī iespējamās VES konstrukciju transportēšanas risinājumus, arī pie nosacījuma, ka tiek paredzēti ietekmi mazinoši pasākumi, kultūrvēsturiskās ainavas vērtība tāpat tiks samazināta, īpaši augstas vizuālās ietekmes un objektu skatāmības zonā. Birojs, izvērtējot sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtos priekšlikumus, piekrīt Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldes (turpmāk – Dienests) paustajam viedoklim, ka ir pamatotas šaubas, ka ar vizuāli korektīvām darbībām būtu iespējams “paslēpt” tik milzīgus objektus nelielā attālumā (~ 1km), kā VES līdz 245 m augstumam. Turklāt nav iespējams pasargāt ainavu, izmantojot jaunu koku stādījumus vai jau esošos atsevišķu koku pudurus vai meža nogabalus, ņemot vērā, ka pieaugušu koku augstums visbiežāk ir līdz 25 metriem, pie tam to spēja aizsegt VES vēl vairāk samazināsies bezlapu periodā. **Ņemot vērā minēto, Birojs rekomendē pašvaldībai, veicot Teritorijas plānojumu grozījumus, izvērtēt plānoto funkcionālās zonas maiņu augstas vizuālās ietekmes un objektu skatāmības zonā.**

- 3.6.4. Atbilstoši O. Nikodemusa atzinumam par ainavu telpu secināts, ka no kultūrvēsturiskā aspekta vizuāli jutīgas ainavas atrodas Valdemārpils un Dundagas apkārtnē, kā arī Kubalu skolas kultūrvēsturiskā ainava, kas atrodas vēja parka tiešā tuvumā. Kopumā secināts, ka plānotā Valpenes vēja elektrostacijas parka ietekme uz ainavu, tās raksturu un vērtībām nav tik būtiska, lai tā būtu limitējošs faktors vēja parka attīstībai, tomēr, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz Kubalu skolas – muzeja kultūrvēsturisko ainavu, nebūtu vēlams attīstīt WP25 un WP30 elektrostacijas. Vides pārskatā nav sniegti argumenti, kāpēc nav ņemts vērā priekšlikums par nepieciešamību atteikties no elektrostaciju WP25 un WP30 izbūves, kas mazinātu vēja parka atsevišķu mastu ietekmi uz Kubalu skolas – muzeja kultūrvēsturisko ainavu un tās nozīmi tūrisma attīstībā. Vienlaikus arī pašvaldībai būtu jāizvērtē, vai plānoto WP25 un WP30 elektrostaciju izbūve atbilst Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam un Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022. – 2040. gadam definētajai tūrisma attīstībai saistībā ar kultūrvēsturiski nozīmīgām un vizuāli jutīgām ainavu teritorijām.
- 3.6.5. Kumulatīvās ietekmes vērtēšanas procesam ir jāietver ne tikai funkcionējošie vēja parki, bet arī nākotnē projektēto vēja parku ietekme. Tāpēc kumulatīvās ietekmes vērtēšanā jāņem vērā uz dienvidiem no Valdemārpils plānotais SELP vēja parks. No atsevišķiem skatu punktiem nākotnē būs saskatāmas abu elektrostaciju konstrukcijas. Nelabvēlīgā situācijā atrodas tās viensētas, kas atrodas starp abiem vēja parkiem, jo šajā gadījumā iedzīvotājiem visās iespējamās skatu līnijās dominēs vai arī vizuālu akcentu veidos viena vai otra parka vēja elektrostaciju konstrukcija. Ietekme uz ainavu, jo īpaši tās vizuālajiem aspektiem, ir viens no

¹⁵ IVN ziņojums “Vēja parka “Valpene” būvniecība Talsu novada Dundagas un Īves pagastos”, Ziņojuma sagatavotājs: SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, reģistrācijas numurs 40003374818, <https://environment.lv/lv/aktualitates/sabiedriskas-apsriesanas/pazinojums-par-veja-parka-valpene-buvniecibas-ietekmes-uz-vidi-novertejuma-zinojuma-sabiedrisko-apsriesanu.html> (skatīts 22.07.2024.)

svarīgākajiem jautājumiem, kurus vērtē VES plānošanas posmā un par kuriem konkrētajā gadījumā bažas izteikusi arī sabiedrība sabiedriskās apspriešanas laikā¹⁶.

- 3.6.6. Birojs šo atzinumu sniedzis, pieņemot, ka ar plānošanas dokumentu tiek veikti grozījumi Teritorijas plānojumā, grozot funkcionālo zonējumu “*Meža zeme (M)*”, nosakot jaunu indeksētu funkcionālo apakšzonu *Mežu teritorija (M2)*, pieļaujot Lokālplānojumos VES izvietojumu un to izvietojums atbilst Noteikumu Nr. 240 163.2 punktā noteiktajām prasībām attiecībā par VES izvietojuma attālumu līdz dzīvojamām un publiskām ēkām (tiek ievēroti 800 m), kā arī ņemot vērā Lokālplānojumu TIAN iekļautās prasības teritorijas turpmākajā izmantošanā. Vienlaikus Lokālplānojumu īstenošanā jāņem vērā jau Vides pārskatā identificētie esošie vides riski un ieteikumi, kā arī Biroja šā atzinuma 2.2. un 3.6. punktos ar apakšpunktiem konstatētie būtiskākie vides aspekti, īpaši saistībā ar hidroloģiskā stāvokļa iespējamām izmaiņām un ietekmi uz ainavu, kam īpaši jāpievērš uzmanība, lai nepieļautu vides kvalitātes pasliktināšanos.

4. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Atbilstoši likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” noteiktajam kompensējošie pasākumi ir jāparedz tādos gadījumos, ja plānošanas dokumenta īstenošana var negatīvi ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) vai Latvijā sastopamās Eiropas Savienības prioritārās sugas vai biotopus šajās teritorijās. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami, jo Lokālplānojuma teritorija neatrodas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (Natura 2000).

5. Pārrobežu ietekme

Atbilstoši Vides pārskatā sniegtajai informācijai, īstenojot paredzētās darbības, pārrobežu ietekme nav sagaidāma.

6. Paredzētie pasākumi monitoringa ziņojuma nodrošināšanai

Sagatavotāja, ņemot vērā Lokālplānojumu teritorijās plānoto darbību, rekomendē monitoringa ziņojuma izstrādei izmantot indikatorus (kritērijus), kas uzskaitīti Vides pārskata 5.2. nodaļā pieejamajā 5.2. tabulā. Vienlaikus Birojs vērs uzmanību, ka Vides pārskatā nav 5.2. tabula, bet ir 5.1. tabula Vietas alternatīvu vērtējuma kritēriji. Biroja vērtējumā nepieciešams precizēt Vides pārskatu, norādot arī konkrētus indikatorus, kas būtu iekļaujami monitoringa ziņojumā.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Ar plānošanas dokumentu un Vides pārskata projektu varēja iepazīties izdrukātā veidā – Talsu novada pašvaldībā, Kareivju iela 7, Talsi, Talsu novadā, kā arī Talsu novada pašvaldības interneta vietnē www.talsunovads.lv un interneta portālā Valsts vienotā ģeotelpiskās informācijas portālā (Ģeoportāls): https://geolatvija.lv/geo/tapis?documents=open#document_24358.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 noteiktajām prasībām paziņojums par sabiedrisko apspriešanu plānošanas dokumentam un tā Vides pārskatam tika ievietots laikrakstā “Talsu Novada Ziņas” (februāris, 2024)

Sabiedriskā apspriešana notika laika posmā no 2024. gada 12. februāra līdz 2024. gada 12. martam. Lokālplānojuma un tā Vides pārskata sabiedriskā apspriešanas sanāksme notika

¹⁶ Biroja 2024. gada 12. marta vēstule Nr. 4-01/310 adresēta Talsu novada pašvaldībai un SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” ar pievienotu Mg. ģeogr. Māras Abajas iesniegumu.

2024. gada 28. februārī plkst. 17.30.

Vides pārskatā aprakstīta plānošanas dokumenta un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaita. Vides pārskata sagatavošanas laikā notikušas konsultācijas ar Dienestu, Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju.

Vides pārskata un plānošanas dokumentu projekti atzinumu saņemšanai tika nosūtīti šādām institūcijām: Dienestam, Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācijai (turpmāk – DAP administrācija) un Veselības inspekcijai.

Dienests, izvērtējot Lokālpilnojumumu projektu, 2024. gada 18. marta vēstulē Nr. 11.2/AP/3174/2024 “Atzinums par lokālpilnojumumu” secinājis: “Ņemot vērā, ka gandrīz visa lokālpilnojumuma teritorija atrodas tiešā plānoto elektrostaciju tuvumā (800 m zonā vai tuvu tam), t.i. tādā attālumā, kur vēja elektrostaciju negatīvās ietekmes ir sagaidāmas (troksnis, mirgošanas efekts, ainaviskā kvalitāte u.c.), lūdzam nevienā lokālpilnojumuma teritorijas funkcionālā zonā neparedzēt tādas izmantošanas veidus (nedz galveno izmantošanu, ne papildizmantošanu), kā dzīvojamo un publisko apbūvi. Tāpat Dienests nevar piekrist TIAN 19. punktā noteiktajam, kā par pietiekamu risinājumu attiecībā uz kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanu valsts kultūras pieminekļa “Kubalu skola – muzejs” apkārtnē, jo ir pamatotas šaubas, ka ar vizuāli korektīvām darbībām būtu iespējams “paslēpt” tik milzīgus objektus nelielā attālumā (~ 950 m), kā vēja elektrostacijas līdz 245 m augstumam. Par atteikšanos no vēja elektrostaciju WP25 un WP30 izbūves savā atzinumā ir norādījis arī ainavu eksperts, trūkst informācijas, ka ainavu eksperts būtu TIAN 19. punktā noteikto atzinis par pieņemamu risinājumu, kas pasargātu vērtīgo ainavu no nozīmīgām ietekmēm. Lūzdu pilnveidot un precizēt lokālpilnojumumu projektu atbilstoši augstākminētajām atsauksmēm”.

Dienests, izvērtējot Vides pārskata projektu, 2024. gada 12. marta vēstulē Nr. 11.2/AP/2950/2024 “Atzinums par vides pārskatu” secinājis, ka ir nepieciešami papildinājumi un precizējumi sagatavotajā dokumenta projektā. Dienests vēstulē vērsis uzmanību, ka vides pārskata 6.3. nodaļā ir minēts, ka daļa no Lokālpilnojumuma teritorijas saskaņā ar Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju noteikta kā tūrisma attīstības, kultūrvēsturiski nozīmīgas un ainavu aizsardzības teritorija, t.sk. Kubalu skola – muzejs (valsts nozīmes kultūras piemineklis) noteikta, kā mazākas nozīmes tūrisma “enkurvieta”, taču Vides pārskats nesniedz argumentus, kāpēc nav ņemts vērā ainavu arhitekta priekšlikums par nepieciešamību atteikties no elektrostaciju WP25 un WP30 izbūves, kas mazinātu vēja parka atsevišķu mastu ietekmi uz Kubalu skolas – muzeja kultūrvēsturisko ainavu un tās nozīmi tūrisma attīstībā. Dienests aicinājis precizēt Vides pārskata 12. nodaļu un norādīt atbilstošus Lokālpilnojumumu ietekmes monitoringa indikatorus, uzskatot, ka minētās norādes ir kļūdainas.

Veselības inspekcija 2024. gada 4. marta vēstulē Nr. 2.4.6.-12/23 “Atzinums par teritorijas plānojumumu” paudusi viedokli, ka piekrit plānošanas dokumenta un Vides pārskata risinājumiem.

DAP administrācija 2024. gada 13. marta vēstulē Nr. 4/8/1504/2024–N “Par atzinuma sniegšanu lokālpilnojumumu projektam” paudusi viedokli: “Lokālpilnojumumu un Vides pārskata projekts sagatavojams, ņemot vērā paredzētās darbības IVN rezultātus jeb Biroja atzinumu par IVN Ziņojumu. Ātrāk nav iespējams izvērtēt ne tikai vēja elektrostaciju būvniecības un ekspluatācijas ietekmi uz vidi un pieļaujamību kā tādu, bet arī vai plānošanas dokumentos vēju elektrostaciju būvniecībai plānotās vietas tiek noteiktas, ņemot vērā vides prasības”. Pamatojoties uz Ministru kabineta 2009. gada 2. jūnija noteikumu Nr. 507 “Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums” 3.15. apakšpunktu, DAP administrācija savas kompetences ietvaros atturējusies sniegt viedokli par plānošanas dokumentiem un Vides pārskata projektu.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 17. punktā noteiktajam “Šo noteikumu 13., 14. un 15. punktā minētās institūcijas var iesniegt priekšlikumus vai atsauksmes par plānošanas dokumenta un vides pārskata projektu 20 dienu laikā no to saņemšanas dienas”. Tādējādi no minētā regulējuma ir secināms, ka DAP administrācijai ir tiesības, nevis pienākums iesniegt atsauksmes. DAP

administrācijas atsauksmju neesamība nav šķērslis Birojam izdot atzinumu.

Plānošanas dokumentu un Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas gaita un konsultāciju rezultāti aprakstīti Vides pārskata 4. nodaļā “Konsultācijas un sabiedrības līdzdalība”.

Izvērtētā dokumentācija:

Lokālplānojums SIA “Valpene wind” vēja parka ierīkošanai Talsu novada Dundagas un Īves pagastos un tā Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Aizsargjoslu likums.
2. Likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”.
3. Teritorijas attīstības plānošanas likums.
4. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” III, IV, V, VI, VII, VIII nodaļa.
5. Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumi Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”.
6. Ministru kabineta 2014. gada 24. janvāra noteikumi Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”.

Biroja viedoklis:

Lokālplānojums SIA “Valpene wind” vēja parka ierīkošanai Talsu novada Dundagas un Īves pagastos un tā Vides pārskats precizējams / papildināms, ievērtējot un ņemot vērā šī Biroja atzinuma 2.2. un 3.6. punktus ar apakšpunktiem un 6. punktu.

Pilnveidojot un īstenojot Lokālplānojumu, ņemami vērā Vides pārskatā un sabiedriskās apspriešanas laikā izteiktie priekšlikumi.

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās un septītās daļas prasībām Birojs konstatē:

1. **Lokālplānojumu Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tajā ietverti secinājumi par vides problēmām un nepieciešamajiem risinājumiem to novēršanai. Plānošanas dokumentu īstenojot, jāņem vērā šajā Biroja atzinumā (2.2. un 3.6. punktos ar apakšpunktiem) un Vides pārskatā norādītais.**
2. **Plānošanas dokumentu īstenojot, jāņem vērā Biroja atzinumā par IVN ziņojumu un Vides pārskatā norādītais. Īstenojot VES attīstību Lokālplānojumu teritorijās, jāņem vērā ar Lokālplānojumu TIAN izvirzītie nosacījumi.**
3. **Lai konstatētu Lokālplānojumu īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Talsu novada pašvaldībai vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2028. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Birojā.**

Birojs vērš uzmanību, ka Talsu novada pašvaldībai atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlēta risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jā sagatavo un jāpublicē arī paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Direktore

(paraksts*)

D. Avdejanova

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu*

Daina Dzeguze,
daina.dzeguze@vpvb.gov.lv

Atzinums nosūtīts:

1. Talsu novada pašvaldībai, *E.Adresē*.
2. Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldei, *E.Adresē*.
3. SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment", e-pasts: elle@environment.lv.